

PRAVNI MONITORING MEDIJSKE SCENE U SRBIJI

Izveštaj za Mart 2011

SADRŽAJ:

I	SLOBODA IZRAŽAVANJA	3
II	MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA	7
III	MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA	9
IV	MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA.....	11
	REGULATORNA TELA.....	11
	DRŽAVNI ORGANI	13
	KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA.....	16
V	PROCES DIGITALIZACIJE	17
VI	PROCES PRIVATIZACIJE.....	18
VII	ZAKLJUČAK.....	20

I SLOBODA IZRAŽAVANJA

U periodu na koji se ovaj monitoring izveštaj odnosi, zabeleženo je više slučajeva koji ukazuju na moguće povrede slobode izražavanja.

1. Pretnje i pritisci

1.1. Demokratska stranka Srbije saopštila je, na vanrednoj konferenciji za novinare održanoj 01.03.2011. godine, da prekida saradnju i komunikaciju sa Televizijom B92. Funkcioner te stranke, Andreja Mladenović, prethodno je napustio emisiju „Insajder debata“, u znak protesta što mu u emisiji o zloupotrebama u Rudarskom basenu Kolubara nije bilo dozvoljeno da pročita pismo DSS-a redakciji „Insajdera“ i uredniku B92, Veranu Matiću, kojim je ta stranka nekoliko meseci ranije u odgovoru na pisanim putem upućena pitanja lideru stranke Vojislavu Koštunici o političkoj pozadini ubistva Zorana Đinđića, optužila B92 da protiv te stranke vodi prljavu kampanju. Podsetimo, serijal istraživačkih emisija „Insajder“ emitovanih na Televiziji B92 početkom godine, bavio se zloupotrebama u Rudarskom basenu Kolubara, u periodu dok su na čelu ovog državnog preduzeća bili kadrovi Demokratske stranke Srbije.

Zakonom o javnom informisanju nije izričito predviđeno da političke partije imaju obavezu da informacije o svome radu učine dostupnim za javnost i to pod jednakim uslovima za sve novinare i sva javna glasila. Ovakva obaveza, međutim, postoji za državne organe i organizacije, organe teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, javne službe i javna preduzeća, ali i za poslanike i odbornike. Demokratska stranka Srbije u ovom trenutku ima 20 poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Odluka o prekidu komunikacije stranke sa jednim medijem, makar u odnosu na poslanike te stranke u Narodnoj skupštini Republike Srbije, u direktnoj je suprotnosti sa izričitim odredbama zakona, te nesumnjivo predstavlja ograničavanje slobode javnog informisanja, na način podesan da ograniči slobodan protok ideja, informacija i mišljenja. Ovo tim pre budući da je neskriveni razlog bojkota upravo serija istraživačkih programa posvećenih zloupotrebama u državnoj kompaniji izvršenim u vreme dok je Demokratska stranka Srbije bila na vlasti, a bojkot sam po sebi mehanizam pritiska nesumnjivo podesan da ovaj medij omete u daljem istraživanju o događajima o kojima javnost ima nesumnjiv interes da zna. Poseban kuriozitet predstavlja činjenica da je kao neposredan povod za bojkot iskorišćeno pismo u kome je ista stranka nekoliko meseci ranije, nakon što su njeni funkcioneri 7 godina odbijali da učestvuju u emisijama Televizije B92 koje su se bavile temom ubistva premijera Srbije Zorana Đinđića marta 2003. godine, optužila B92 da protiv stranke vodi prljavu kampanju, iz čega samo proizilazi da je

neformalni bojkot po jednoj temi i jednom pitanju, sada samo postao formalan i sveobuhvatan.

1.2. Posle incidenta o kome smo pisali u prethodnom izveštaju, kada su sa sednice Skupštine opštine Kula, 16. februara 2011. godine, fizički izbačeni novinari „Blica“, „Večernjih novosti“, „Dnevnika“ i TV Kula, a dvoje i privedeno u policiju, na novoj sednici Skupštine opštine Kula, održanoj 04.03.2011. godine, u salu su mogli da uđu predstavnici samo dve redakcije. Formalno, razlog je Pravilnik o načinu i obezbeđivanju javnosti rada na sednicama Skupštine opštine Kula i radnih tela, koji novinari smatraju restriktivnim, zbog insistiranja na suvišnim formalnostima kod akreditacija. Nakon incidenta od 16. februara, reagovali su predstavnici OEBS-a i novinarskih udruženja. Novinari sada tvrde da je na sastanku koji je tom prilikom održan, rukovodstvo opštine obećalo predstavnicima OEBS-a izmenu restriktivnog pravilnika, do čega međutim nije došlo.

Podsećamo, Zakonom o javnom informisanju propisano je da državni organi i organizacije, organi teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, javne službe i javna preduzeća, kao i poslanici i odbornici, imaju obavezu da informacije o svome radu učine dostupnim za javnost i to pod jednakim uslovima za sve novinare i sva javna glasila. Ovakva, zakonom utvrđena obaveza lokalne samouprave, praktično se i dalje opstruiše Pravilnikom koji suštinski ograničava medijske slobode. Ovo je takođe u suprotnosti sa izričitom odredbom Zakona o javnom informisanju, koji u članu 8. propisuje da se nijedna njegova odredba ne može tumačiti i primeniti na način koji bi doveo do ukidanja nekog prava koje zakon garantuje ili do njegovog ograničavanja u većoj meri od one koja je propisana. U ovom slučaju, upravo se to i dešava, odnosno jednim tehničkim propisom i nerazumnim zahtevima kod akreditacija, javnost se uskraćuje za informacije o radu lokalne samouprave.

1.3 Beogradska policija privela je 5. marta 2011. godine 14 pripadnika desničarskog pokreta „Naši 1389“, koji su protestovali ispred zgrade TV B92, nezadovoljni izveštavanjem te medijske kuće. Policija je prethodno zabranila njihov protest, ali su se članovi ove grupacije ipak okupili ispred TV B92. Nosili su transparent sa porukom „Istina i ljubav prema Srbiji pobeđiće vaše laži o nama“, na kojem su pored znaka TV B92 bili nacrtani kukasti krstovi. Pokret „Naši 1389“ saopštio je kasnije da je četvoro njihovih aktivista prekršajno osuđeno na po 15 dana zatvora, a još četvoro kažnjeno novčano sa po 20.000 dinara. Nezavisno udruženje novinara Srbije ocenilo je da je neprijavljeni skup ultradesničara kod zgrade B92 još jedan u nizu otvorenih pritisaka na novinare i uređivačku politiku ove medijske kuće. „NUNS zahteva od vlasti da novinarima i urednicima B92 omogući normalne uslove za rad i poziva nadležne organe da prema učesnicima ovog skupa, pristalicama ekstremnodesničarske organizacije 'Naši 1389', preduzme zakonom predviđene mere“, piše u saopštenju. NUNS podseća da je B92 dugo na meti ekstremističkih organizacija čiji su

pripadnici otvoreno pretili pojedinim novinarima i urednicima, ugrožavajući tako njihovu bezbednost i elementarna profesionalne slobode. Ljiljana Smajlović, predsednica Udruženja novinara Srbije, izjavila je da se u konkretnom slučaju radi o nezakonitom i nedopustivom pritisku na B92. „Zakon tačno propisuje kada je neki medij obavezan da objavi demanti, a onaj koji ga traži mora da ispuni uslove propisane zakonom. Sve izvan toga je pokušaj reketiranja medija, pritisak i politička zloupotreba“, izjavila je Ljiljana Smajlović.

Povod za protest ultradesničara ispred zgrade B92 je odluka ove medijske kuće da odbije njihov zahtev da se demanti vrednosnog suda objavljenog na portalu B92 na Internetu, objavi na televizijskom kanalu B92. U konkretnom slučaju, Zakon o javnom informisanju podržava odluku medija da demanti ne objavi. Naime, ovaj zakon predviđa da lice na koje se lično odnosi informacija podesna da povredi njegovo pravo ili interes, može od odgovornog urednika zahtevati da, bez naknade, objavi odgovor u kome ono tvrdi da je informacija neistinita, nepotpuna ili netačno preneti. Međutim, odgovor se objavljuje u istom javnom glasilu, a ne u nekom drugom. „Naši 1389“ su tražili da se odgovor na informaciju objavljenu na Internet mediju B92.NET, objavi na Televiziji B92, koja spornu informaciju uopšte nije objavila. U konkretnom slučaju, postojao je još jedan osnov za neobjavlivanje odgovora. Naime, u članu 58. Zakona o javnom informisanju, među razlozima koji opravdavaju neobjavlivanje, navedena je i okolnost da se odgovor odnosi na mišljenje, a ne na tvrdnju o činjenicama. U konkretnom slučaju članovima organizacije „Naši 1389“ nije bila sporna nijedna činjenica koju je B92 preneo, već isključivo izneto mišljenje o karakteru njihovog pokreta. S druge strane, održavanje protesta ispred redakcije, uprkos prethodnoj zabrani policije, nesumnjivo predstavlja pritisak na javno glasilo i njegovo osoblje, podesan da ih omete u obavljanju posla.

2. Sudski postupci

2.1. Osnovni sud u Čačku našao je da je Stojan Marković, direktor i odgovorni urednik Čačanskih novina, komentarom „Dolazi vreme za polaganje računa: Davidović, Jocić, Šarančić, neka se spremi...“ i humoreskom „Zanemoćali mandarin“, objavljenim u tom listu u februaru 2009. godine, oklevetao bivšeg ministra, Velimira Ilića. Presudom je Marković kažnjen sa 100.000 dinara. Podsetimo, aprila prošle godine, Viši sud u Čačku, povodom istih tekstova, obavezao je Markovića da Iliću plati 180 hiljada dinara naknade štete, zbog pretrpljenih duševnih bolova nanetih povredom časti i ugleda. U međuvremenu, ovu presudu potvrdio je i Apelacioni sud, a Stojan Marković uložio je i ustavnu žalbu koja je još uvek u postupku pred Ustavnim sudom Srbije. Nezavisno udruženje novinara Srbije izrazilo je zabrinutost zbog ove presude, te ukazalo da na ovaj način sud štiti političare od opravdane kritike suprotno međunarodnim konvencijama i Zakonu o javnom informisanju Srbije.

Velimir Ilić je do jula 2008. godine bio ministar u Vladi Republike Srbije, pre toga dugogodišnji čelnik lokalne samouprave u Čačku, a od 1998. godine i predsednik Nove Srbije, parlamentarne stranke koja učestvuje u vlasti u više gradova u Srbiji, pa i u Čačku, u kome su sporni tekstovi objavljeni. Imajući to u vidu, predmetna sudska odluka ne uvažava ni Zakonom o javnom informisanju ustanovljeno ograničenje prava na zaštitu privatnosti nosilaca državnih i političkih funkcija u odnosu na informacije koje su važne za javnost upravo s obzirom na funkcije takvih lica, niti pravo na ozbiljnu kritiku u vršenju novinarskog poziva, priznato kao osnov oslobađanja odgovornosti u Krivičnom zakoniku. Takođe, ovakva odluka ignoriše i ustavnu obavezu sudova da odredbe o ljudskim i manjinskim pravima, pa samim tim i o slobodi izražavanja, tumače u korist unapređenja vrednosti demokratskog društva, te saglasno važećim međunarodnim standardima i međunarodnoj praksi. U Rezoluciji Saveta Evrope 1636 iz 2008. godine, koja utvrđuje indikatore za stanje medija u demokratskom društvu, izričito se navodi, između ostalog, i da državni zvaničnici, što Ilić jeste, kao bivši ministar, ali i još uvek narodni poslanik i lider stranke na vlasti u gradu u kome je sedište suda koji je spornu presudu doneo, ne smeju uživati viši nivo zaštite od kritika i uvreda od običnih građana. Čini se da je ova presuda još jedan dokaz problema koje Srbija ima da i elementarne indikatore medijskih sloboda zadovolji.

2.2. Reditelj, Emir Kusturica, nakon tužbe koju je protiv Petra Lukovića, odgovornog urednika portala E-novine, podneo zbog teksta „Novogodišnja bajka za ubice“ objavljenog 15. januara 2011. godine, tražeći za nanetu duševnu bol naknadu štete u iznosu od 2.000.000 dinara, još jednom je tužio Lukovića. Sada Kusturica tuži zbog teksta „Jedna mala sarajevska analiza: Ugled i čast Emira K“, kojeg su E-novine preuzele sa sarajevskog portala Protest.ba i objavile 15. februara. Novom tužbom naknada štete traži se u iznosu od 3.000.000 dinara. Zdenko Tomanović, Kusturičin advokat, u izjavi datoj agenciji Beta, tvrdi da tužba ne predstavlja pokušaj da se ograniči sloboda javnog informisanja, niti je pokušaj zatvaranja javnog glasila, nego zahtev za pripadajuću zaštitu prava garantovanih domaćim i međunarodnim standardima.

Koliko god Kusturičin advokat tvrdio da tužbe njegovog klijenta ne predstavljaju pokušaj zatvaranja Internet portala E-novine, iznosi koje on potražuje po osnovu naknade štete podobni su da do toga dovedu. Ono što je dalje interesantno u oba ova slučaja, jeste činjenica da su obe tužbe protiv E-novina podnete zbog tekstova preuzetih sa drugih Internet portala u Srbiji i ragionu, da su u oba slučaja portali na kojima su tekstovi originalno objavljeni u E-novinama bili uredno potpisani, a da po svemu sudeći Kusturica nije tužio medije koji su sporne tekstove originalno objavili.

2.3. Osnovni sud u Šapcu izrekao je Bogdanu Simaniću kaznu zatvora u trajanju od dve godine zbog ugrožavanja sigurnosti novinarkе „Večernjih novosti“, Aleksandre Delić, preneli su mediji 23.3.2011. godine. Simanić, bivši sveštenik Srpske pravoslavne crkve i suvlasnik nedeljnika „Glas Podrinja“, krajem januara prošle godine, preko novinarkе Tatjane Cvejić poručio je Aleksandri Delić da će prvom prilikom kada je sretne obrisati asfalt sa njom i polomiti joj kosti. Povod je bio tekst u kojem je Aleksandra Delić prenela policijsko saopštenje o tome da je Simanić osumnjičen za proneveru 4,6 miliona dinara.

Krivični zakonik ugrožavanje sigurnosti definiše kao pretnju napadom na život ili telo nekog lica ili nekog njemu bliskog. Za ovo delo, i to za njegov kvalifikovani oblik, koji postoji kada se pretil novinaru, odnosno kako Zakonik kaže „licu koje obavlja poslove od javnog značaja u oblasti informisanja u vezi sa poslovima koje obavlja“, zaprećena je zatvorska kazna u trajanju od jedne do osam godina. Izrečena kazna od dve godine zatvora predstavlja retkost u sudskoj praksi u Srbiji, u kojoj se za pretnje novinarima, ili napade na njih, po pravilu izriču kazne u visini zakonskog minimuma, ili čak i blaže. Presuda je prvostepena i protiv nje postoji pravo žalbe.

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA

1. Zakon o javnom informisanju

1.1. Implementacija Zakona o javnom informisanju, obrađena je jednim delom i kroz odeljak o slobodi izražavanja.

1.2. Mediji su u subotu, 26. marta 2011. godine, preneli da je osnivač listova „Kurir“ i „Glas javnosti“, Radisav Rodić, sa Višim tužilaštvom u Beogradu zaključio sporazum o priznanju krivice, te da, ukoliko sud prihvati taj sporazum, njemu neće biti suđeno, već će mu biti izrečena zatvorska kazna od dve godine. Prema nagodbi sa tužilaštvom, Rodiću bi trebalo da bude izrečena i mera zabrane obavljanja poziva, delatnosti i dužnosti u trajanju od šest godina. Rodić je optužen za zloupotrebu službenog položaja, pošto je koristeći lažnu dokumentaciju podigao kredit od Komercijalne banke od 22 miliona dinara, koji nije vratio. Rodić je u pritvoru od hapšenja, 27. oktobra 2009. godine. Na početku suđenja, u decembru prošle godine, Rodić je tvrdio da nije kriv. Kazao je i da kao vlasnik dnevnih listova, prilikom određivanja uređivačke politike nije bio spreman da podlegne pritiscima pojedinih političara i tajkuna, koji nisu želeli da se mediji bave kritičkom analizom njihovog delovanja na javnoj sceni.

Podsetimo, nakon usvajanja Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju 31. avgusta 2009. godine, za čiji veći deo odredbi je kasnije, svojom odlukom od 22. jula 2010. godine, Ustavni sud utvrdio da su nesaglasne sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, u javnosti se moglo čuti da je povod usvajanja takvog zakona zapravo pokušaj države da se obračuna sa Rodićem i njegovim listovima. Naime, složena vlasnička struktura i međusobne veze kompanija u kojima je Rodić imao vlasničko učešće, blokirani računi zavisnih društava po osnovu potraživanja matičnih kompanija i česti prenosi osnivačkih prava na listovima koje je izdavao sa jednih kompanija na druge, onemogućavali su naplatu potraživanja po pravnosnažnim sudskim presudama protiv Rodićevih listova, a zbog krajnje kontroverznih tekstova koje su objavljivali. Paradoks je što na kraju, izmenjeni i dopunjeni Zakon o javnom informisanju nije iskorišćen protiv Rodića, a on postiže sporazum sa tužilaštvom o priznanju krivice povodom, sa čitavom ovom stvari nepovazanim korišćenjem lažne dokumentaciju radi dizanja kredita. Pojedini eksperti su još u vreme usvajanja Zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju govorili da bi problem koji je kreiran tako što su povezane kompanije, u kojima je Rodić imao vlasničko učešće, jedne drugima blokirale račune i izbegavale plaćanje obaveza po pravnosnažnim presudama, mogao biti tretiran postojećim odredbama krivičnog zakonodavstva koje se odnose na oštećenje poverilaca. Za ovakvu argumentaciju nije bilo sluha i restriktivni Zakon o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju je ipak bio usvojen. Takav, restriktivan Zakon, i mimo kasnije odluke Ustavnog suda kojom je veći deo njegovih odredbi stavljen van pravne snage, nesumnjivo je doprineo jačanju autocenzure u srpskim medijima.

2. Zakon o radiodifuziji

2.1. Savet Republičke radiodifuzne agencije (RRA) doneo je 9. marta 2011. godine Obavezujuće uputstvo o ponašanju emitera u vezi sa „rijaliti programima“. Uputstvo je objavljeno u Službenom glasniku Republike Srbije br. 17/2011, i stupilo je na pravnu snagu 23. marta. Uputstvom se zabranjuje emitovanje „rijaliti programa“ u direktnom prenosu (uživo). Uvođenje zabrane pravda se potrebom doslednog sprovođenja Zakona o radiodifuziji i Opšte obavezujućeg uputstva o ponašanju emitera (Kodeks ponašanja emitera).

Obavezujuće uputstvo kojim su zabranjeni direktni prenosi „rijaliti programa“, direktna je posledica incidenata u ovakvim programima o kojima smo pisali u ranijim izveštajima, a koji su kulminirali antisemitskim ispadima u direktnom prenosu rijaliti programa „Dvor“ na Televiziji Pink, u noći između 24. i 25. februara 2011. godine. Shodno Zakonu o radiodifuziji, obavezujuće uputstvo jeste jedan od mehanizama koji Agenciji stoji na raspolaganju u cilju efikasne implementacije radiodifuzne politike. Zakon predviđa da RRA obavezujuće uputstvo

donosi ako, u vezi sa pojedinim pitanjem koje se odnosi na sadržaj programa, ustanovi neujednačeno ponašanje emitera, pri čemu se određeni vidovi tog ponašanja mogu smatrati nedozvoljenim. U konkretnom slučaju ovaj formalni uslov jeste dozvoljen. U uslovima izazvane konsternacije javnosti neprihvatljivim sadržajem pojedinih „rijaliti programa“, ovakva odluka RRA nije preispitivana sa aspekta njene proporcionalnosti kao ograničenja slobode izražavanja u cilju zaštite morala i zaštite prava drugih. Ono što je nesporno, a na šta je u ovim izveštajima više puta ukazivano, jeste da RRA nikada nije donela propis kojim bi jasno i nedvosmisleno žanrovski klasifikovala programe. Makar u tom smislu, primena obavezujućeg uputstva koje zabranjuje direktne prenose čitavog jednog televizijskog žanra, pri čemu sam taj žanr od strane RRA nije jasno i precizno definisan, mogla bi u praksi dovesti do problema i nedoumica.

3. Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja; Zakon o zaštiti podataka o ličnosti

3.1. Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti dostavio je Narodnoj skupštini Republike Srbije Izveštaj o sprovođenju Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i Zakona o zaštiti podataka o ličnosti u 2010. godini.

U izveštaju se konstatuje sve intenzivnije obraćanje građana Povereniku radi zaštite njihovih prava, za 55% više nego u prethodnoj godini samo u oblasti pristupa informacijama, odnosno sedam i po puta više nego u 2005. U izveštaju se, međutim, konstatuje da je u odnosu na zaštitu podataka o ličnosti, stanje u Srbiji daleko od zadovoljavajućeg, te da se odnos društva i države prema privatnosti, posebno prema zaštiti podataka o ličnosti mora korenito menjati.

III MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA

U periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi, Narodna skupština Republike Srbije usvojila je nekoliko propisa od značaja za medijski sektor, odnosno sa implikacijama na njega.

1. Zakon o ministarstvima

Zakon o ministarstvima izmenjen je 11. marta 2011. godine, kako bi omogućio rekonstrukciju kabineta premijera Mirka Cvetkovića. Novi kabinet ima manje ministara do čega se došlo spajanjem pojedinih resora, između ostalog, i onih koji jesu od značaja za medijski sektor. Naime, ministarstvo kulture, nadležno, između ostalog, i za sistem javnog informisanja i

praćenje sprovođenja zakona u oblasti javnog informisanja, spojeno je sa ministarstvom za telekomunikacije i informaciono društvo, nadležnim, između ostalog, za informaciono društvo, za elektronske komunikacije, za utvrđivanje predloga plana namene radio-frekvencijskih opsega i donošenje plana raspodele radio frekvencija, te odlučivanje o uslovima za izdavanje pojedinačnih dozvola za korišćenje radio-frekvencija. Polazeći od značaja mreža elektronskih komunikacija za distribuciju medijskih sadržaja, spajanje ovih resora moglo bi voditi koherentnijoj medijskoj politici u Srbiji.

2. Zakon o izmenama i dopunama Zakona o Vladi

Zakon o izmenama i dopunama Zakona o Vladi, usvojen je takođe 11. marta 2011. godine, pre rekonstrukcije kabineta premijera Mirka Cvetkovića. Zakonom je predviđeno da su članovi Vlade, državni sekretari i direktori posebnih organizacija i službi Vlade dužni da u javnim izjavama i nastupima u javnosti izražavaju i zastupaju stavove Vlade, kao i da su odluke Vlade dužni da zastupaju u javnosti i članovi Vlade koji su glasali protiv nje ili bili uzdržani. Zakon, takođe, utvrđuje obavezu ministara da informacije o radu Vlade daju isključivo na način određen poslovníkom, a zabranjuje da ih daju na način na osnovu kojeg se ne može utvrditi koji član Vlade daje informaciju.

Izmene su žestoko kritikovane u javnosti, najčešće uz pozivanje na odredbu Zakona o javnom informisanju kojom je predviđena obaveza državnih organa, pa i Vlade, da informacije o svome radu učine dostupnim za javnost i to pod jednakim uslovima za sve novinare i sva javna glasila. Informacije o radu kolektivnih organa, nužno bi morale da obuhvate i informacije o disonantnim tonovima unutar vlasti, a posebno i argumentaciju sa kojom su pojedini članovi Vlade glasali protiv određenih odluka, ili bili uzdržani. Takođe, zabrana davanja anonimnih, insajderskih informacija iz same Vlade, šalje zabrinjavajuću poruku o nespremnosti Vlade da u punoj meri obezbedi informisanost javnosti. Iz Vlade su se, međutim, po istim pitanjima mogla čuti drugačija mišljenja. Direktor Vladine kancelarije za saradnju s medijima, Milivoje Mihajlović, izjavio je da nema cenzure niti bilo kakvih ograničenja u komunikaciji članova Vlade i zaposlenih u Vladi s medijima. „Zakon o Vladi je jasan i ne dopušta da članovi Vlade daju izjave anonimno, već pod imenom i prezimenom, što će sigurno unaprediti komunikaciju s javnošću i kredibilitet informacija“, izjavio je Mihajlović. Međutim, u negativne efekte Zakona, javnost je mogla da se uveri vrlo brzo po usvajanju Zakona. Dnevnom listu „Danas“ povučena su dva intervjua sa ministrima, koja su bila u fazi autorizacije. Zoran Panović, urednik lista „Danas“, ukazao je da je problem u tome što novinari ne znaju kome treba da se obrate da bi dobili intervjua. „Neka kažu da Vladu ne vode ministri i njen predsednik, nego neki centri moći. Neka tačno kažu ko su ti centri moći, pa da razgovaramo s njima“, rekao je Panović. On je dodao da je povlačenje dva intervjua svojevrsna cenzura, te da neko očito ne da ministrima da kažu ono što žele.

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

1.1 Republička radiodifuzna agencija objavila je 9.3.2011. godine liste kandidata za članove upravnih odbora Radiodifuzne ustanove Srbije i Radiodifuzne ustanove Vojvodine. Na listi kandidata za upravni odbor Radiodifuzne ustanove Srbije nalaze se 52 kandidata, dok ih je na listi za upravni odbor Radiodifuzne ustanove Vojvodine 35.

Zakon predviđa da su organi upravljanja radiodifuznih ustanova Upravni odbori, koji imaju devet članova, a koje imenuje i razrešava Agencija. Članovi Upravnih odbora imenuju se iz reda novinara i afirmisanih stručnjaka za medije, menadžment, pravo i finansije, kao i drugih uglednih ličnosti. Njihov mandat traje pet godina i jedno lice može biti imenovano za člana Upravnog odbora najviše dva puta uzastopno. Upravni odbori usvajaju planove rada, uključujući i investicione planove, i izveštaje o radu i poslovanju i periodične i godišnje obračune. Oni, nakon sprovedenog javnog konkursa, imenuju i razrešavaju generalne direktore. Takođe, na predlog generalnog direktora, nakon sprovedenog javnog konkursa, imenuju i razrešavaju direktore radija i televizije i glavne i odgovorne urednike programa. Inače, sam postupak u kome Republička radiodifuzna agencija bira članove upravnih odbora, regulusan je Statutom agencije. Tamo je predviđeno da se kandidati registruju na osnovu javnog poziva koji se upućuje najmanje 15 dana pre pokretanja inicijative za izbor zainteresovanim organizacijama, ustanovama i građanima. Od prispelih predloga utvrđuje se lista kandidata koja se stavlja na uvid javnosti radi davanja prigovora najmanje 15 dana pre glasanja o kandidatima. O kandidatima se glasa tajno, a za izbor je neophodno da glasa najmanje pet članova Saveta.

1.2. Savet Republičke radiodifuzne agencije je na sednici održanoj 30. marta 2011. godine doneo Obavezujuće uputstvo o ponašanju emitera u vezi sa emitovanjem programskih sadržaja koji mogu da naškode fizičkom, mentalnom i moralnom razvoju maloletnika. Na istoj sednici, Savet je, u skladu sa članom 87. stav 2. Zakona o radiodifuziji, doneo odluku o razrešavanju dužnosti člana Upravnog odbora Radiodifuzne ustanove Srbije, Predraga Markovića, na osnovu ostavke.

U delu ovog izveštaja koji se odnosi na implementaciju Zakona o radiodifuziji, pisali smo o obavezujućem uputstvu o ponašanju emitera u vezi sa „rijaliti programima“, koje je objavljeno u Službenom glasniku Republike Srbije br. 17/2011, i stupilo na pravnu snagu 23. marta. Tim uputstvom, zabranjeno je emitovanje „rijaliti programa“ u direktnom prenosu (uživo). Već krajem meseca, Savet Republičke radiodifuzne agencije otišao je i korak dalje, propisivanjem da se programski sadržaji kategorizovani kao sadržaji koji mogu da naškode fizičkom, mentalnom i moralnom razvoju maloletnika, bez obzira na njihov uzrast, te koji stoga moraju da nose oznaku „18“, mogu emitovati samo u intervalu od ponoći do 6 časova ujutro. Podsećamo, ratifikovanom evropskom konvencijom o prekograničnoj televiziji („Službeni glasnik RS - Međunarodni ugovori“, br. 42/2009), u članu 7. stav 2. predviđeno je da svi programski priloz koji bi mogli negativno da utiču na fizički, mentalni ili moralni razvoj dece i mladih, neće biti na programu u ono vreme kada bi, zbog vremena prenosa i prijema, postojala verovatnoća da ih deca gledaju. Zakonom o radiodifuziji, u članu 19. predviđeno je da se RRA naročito stara da programi koji mogu da naškode fizičkom, mentalnom ili moralnom razvoju maloletnika ne budu dostupni putem radija ili televizije, izuzev kada je vremenom emitovanja ili tehničkim postupkom obezbeđeno da maloletnici, po pravilu, nisu u prilici da ih vide ili slušaju, a da je prikazivanje programa koji teško ugrožavaju fizički, mentalni ili moralni razvoj maloletnika, zabranjeno. Obaveza posebne najave ili označavanja programa koji mogu ugrožavati decu i omladinu predviđena je Kodeksom ponašanja emitera. Problem, međutim, ostaje što jasna pravila i uputstva koja bi se odnosila na klasifikaciju programa, ne postoje. Kodeks ponašanja emitera predviđa da su emiteri slobodni da programe klasifikuju po svom nahođenju, ali da RRA ima pravo da upozori ili kazni emitera koji za decu neprikladne sadržaje uopšte ne obeležavaju, ne obeležavaju na propisan način ili sistematski pogrešno određuju granicu uzrasta za koji je neki program pogodan. Emiteri imaju pravo da, ukoliko su u nedoumici, od RRA zatraže mišljenje o klasifikaciji označavanja, a RRA je dužna da u adekvatnom roku, za koji se ne precizira koliki je, emiteru dostavi svoje mišljenje. Po kojim kriterijumima se RRA rukovodi kada neki emiter od nje zatraži mišljenje, takođe nije poznato. U svakom slučaju, iako je predmetno ograničenje, uvedeno Obavezujućim uputstvom o ponašanju emitera u vezi sa emitovanjem programskih sadržaja koji mogu da naškode fizičkom, mentalnom i moralnom razvoju maloletnika, načelno legitimno, odnosno rukovođeno legitimnim interesom zaštite prava maloletnika, odsustvo jasnih pravila i uputstva koja bi se odnosila na klasifikaciju programa kao podobnih ili nepodobnih za maloletnike, otvara prostor za različita tumačenja i svakako ne doprinosi ni zaštiti maloletnika, ni pravnoj sigurnosti emitera u odnosu na zahteve koji se pred njih stavljaju.

1.3. Narodna skupština Republike Srbije, shodno ovlašćenju iz Zakona o radiodifuziji, 31. marta 2011. godine, izabrala je za člana Saveta Republičke radiodifuzne agencije, Gorana Petrovića iz Kragujevca. Goran Petrović izabran je na predlog Konferencije Univerziteta

Srbije, na mesto u Savetu upražnjeno nakon smrti profesora Svetozara Stojanovića, koji je preminuo 7. maja 2010. godine.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE (RATEL)

2.1. Republička agencija za elektronske komunikacije saopštila je 31.3.2011. godine da je, u skladu sa članom 27. stav 6. Zakona o elektronskim komunikacijama, uplatila sredstva koja predstavljaju razliku prihoda i rashoda utvrđenih svojim godišnjim finansijskim izveštajem na račun propisan za uplatu javnih prihoda budžeta Republike Srbije. Shodno izveštaju, radi se o iznosu od 1.248.736.000,00 dinara, odnosno više od 12 miliona evra.

2.2. Narodna skupština Republike Srbije je, na Prvoj sednici Prvog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2011. godini, održanoj u četvrtak, 31. marta 2011. godine, donela odluku o izboru predsednika, zamenika predsednika i članova Upravnog odbora Republičke agencije za elektronske komunikacije. Za predsednika Upravnog odbora imenovan je profesor dr Jovan Radunović, za zamenika predsednika dr Zdravko Stanimirović, a za članove profesor dr Miroslav Dukić, profesor dr Vlade Milićević i mr Vuk Vujović. Profesor dr Jovan Radunović bio je predesednik Upravnog odbora Agencije i u prethodnom mandatu.

DRŽAVNI ORGANI

3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

3.1. Kako je ranije u ovom izveštaju navedeno, Narodna skupština Republike Srbije usvojila je nekoliko propisa od značaja za medijski sektor, odnosno sa implikacijama na njega, a isto tako i odlučivala o imenovanjima novih članova Saveta RRA, odnosno Upravnog odbora RATEL-a.

3.2. Generalni sekretar Skupštine Srbije, Veljko Odalović, najavio je 22. marta, nakon sastanka sa predstavnicima četiri od šest televizija sa nacionalnom frekvencijom (RTS, Avala, Prva i B92), pojedinačne pregovore sa televizijama sa nacionalnom frekvencijom o direktnim prenosima skupštinskih zasedanja. Ovo je praktično posledica činjenice da se na tender koji je skupština raspisala, do isteka roka za prijave, nije prijavila nijedna televizija. Obavestili smo ih da u budžetu za prenose ima 80 miliona dinara i da će ugovor biti potpisan na godinu dana”, objasnio je Odalović. „Biće tačno precizirano da je emiter u obavezi da prenosi sednice, ali i neka vanredna dešavanja u Parlamentu. Predstavници televizija imali su zamerke

da je cena za prenose mala, a tehnički uslovi visoki, da bankarske garancije podižu troškove ...“ Bez obzira na ove primedbe, Odalović je rekao da za prenose neće biti izdvojen ni dinar više. Radio-televizija Srbije, koja se od prvog dana pominje kao najozbiljniji kandidat za ovaj posao, nije promenila raniji stav. „Dok dug od 3,3 miliona evra, koliko Parlament duguje Javnom servisu za dosadašnje prenose, ne bude izmiren, nećemo se dogovarati o budućoj saradnji“, izjavio je za „Novosti“ Aleksandar Tijanić.

Insistiranje Narodne skupštine na direktnim televizijskim prenosima svih plenarnih skupštinskih zasedanja, bez obzira na to koliko traju i bez obzira na značaj teme o kojoj se raspravlja, kao i insistiranje da se ti prenosi vrše na zemaljskim kanalima, u očiglednoj je suprotnosti sa načelom racionalnog i efikasnog korišćenja radiofrekvencijskog spektra kao ograničenog prirodnog bogatstva, kao jednim od osnovnih postulata na kojima se Zakon o radiodifuziji zasniva. Propast tendera koji je bio raspisan sredinom januara, bio je neminovan, polazeći od uslova čiju ispunjenost je Skupština zahtevala. Na sastanku sa predstavnicima televizija sa nacionalnom frekvencijom, moglo se čuti da je Skupština spremna da odustane od nekih nerealnih tehničkih zahteva (npr. jedan od uslova tendera bilo je posedovanje više reportažnih kola u HD tehnologiji), ali ne i od toga da se prenosi svih plenarnih skupštinskih zasedanja vrše na zemaljskim kanalima, bez obzira koliko zasedanja trajala. Najavljeno je da bi Skupština eventualno bila spremna da razmotri mogućnost da se, za slučaj da se plenarna zasedanja produže i posle 18 časova, kada je, makar zvanično, kraj radnog vremena u Skupštini, ti delovi sednica emituju u odloženim prenosima, ali ništa više od toga. Za argumente da komercijalne televizije ne mogu da pronađu ekonomsku računicu u integralnom prenošenju svih sednica, posebno kada se unapred i ne može znati koliko će one trajati, kao i da ne postoji interes javnosti da se baš sve te sednice prenose, nije pokazano razumevanje. Pri takvoj poziciji Skupštine, nerealno je očekivati da bi i pojedinačne pregovore sa televizijama mogli da imaju bilo kakav drugačiji rezultat od neuspešne tenderske procedure.

4. MINISTARSTVO KULTURE, INFORMISANJA I INFORMACIONOG DRUŠTVA

4.1. Nataša Vučković Lesendrić, pomoćnica za medije ministra kulture, preminula je 17.3.2011. godine u Beogradu, nakon duže bolesti. Na komemoraciji povodom njene smrti, održanoj 21. marta u Skupštini Grada Beograda, predsednica Udruženja novinara Srbije Ljiljana Smailović rekla je da u Nataši nije bilo ničeg bahatog. „I kada nije poštovala neki stav, umela je da poštuje čoveka koji je zauzeo taj stav i njegovu ljudskost“, rekla je Smailović i dodala da je „Nataša bila dokaz da je moguća i drugačija politika, ona koja ne mora da gazi sve oko sebe da bi se uverila da je na vlasti.“ Nataša Vučković Lesendrić je rođena 1966. godine. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Bila je i konsultant i trener

svetske asocijacije novina u Parizu, angažovana i u Ukrajini za najtiražniji dnevni list, „Segodnya“ u Kijevu, kao i u Avganistanu, Jermeniji, Belorusiji, Mongoliji. Radila je i u marketingu lista Blic, bila direktorka distributivne mreže APM Trans pres, osnovane krajem 1990-tih za potrebe nezavisnih medija, a potom direktorka štamparije Asocijacija privatnih medija „Print“ iz Beograda. Na mesto pomoćnice ministra kulture Srbije, zadužene za medije, postavljena je sredinom februara 2009. godine, na predlog stranke G17 Plus.

4.2. Predrag Marković preuzeo je dužnost ministra u novom, objedinjenom ministarstvu kulture, informisanja i informacionog društva 15.3.2011. godine. Nedelju dana kasnije, u izjavi agenciji Beta, novi ministar najavio je da će „novinarskim udruženjima i asocijacijama medija biti upućen poziv za razgovor o nastavku izrade Medijske strategije.“ On je potvrdio da je „Medijska strategija prioritet na kojem se radi od prvog dana.“ U intervjuu koji je dao Tanjugu, 27. marta, ministar je najavio brzo imenovanje državnog sekretara koji će se u ministarstvu baviti oblašću informisanja. „Ministarstvo će sve što je u okviru njegovih kapaciteta staviti na raspolaganje, kako bi se ubrzao proces izrade Strategije“, izjavio je Marković.

5. POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA INFORMACIJE VOJVODINE

Pokrajinski sekretarijat za informacije Vojvodine, raspisao je 15.3.2011. godine konkurs za sufinansiranje medija, s duplo većim budžetom od prošlogodišnjeg. Vlada Vojvodine je za pomoć pokrajinskim medijima namenila 48 miliona dinara, a najveća novina je to što konkurs neće biti otvoren samo dve nedelje, nego će se kvalitetnim projektima moći konkurisati sve do 15. novembra. „Poštujemo potrebe medija i spremni smo da im pomognemo kroz ovaj konkurs, koji je potpuno usklađen sa Zakonom o kontroli državne pomoći“, istakla je potpredsednica Pokrajinske vlade i sekretarka za informacije, Ana Tomanova-Makanova. „Istovremeno, sprovodimo monitoring da bismo se uverili u to da je novac koji je medijima dodeljen na prethodnim konkursima zaista namenski potrošen i oni koji nisu na vreme podneli izveštaj o tome – a u pitanju je oko deset odsto medija – neće moći da učestvuju na ovogodišnjem konkursu.“ Medijske kuće iz Vojvodine moći će da konkurišu za 23 miliona dinara namenjenih sufinansiranju projekata javnog informisanja, odnosno za poboljšanje i proširenje postojećih programskih sadržaja u pisanim i elektronskim medijima, kao i za internet-portale. Drugi konkurs, čiji je budžet takođe 23 miliona dinara, odnosi se na sufinansiranje tehničko-tehnološkog opremanja pre svega elektronskih medija, s obzirom na zakonske rokove predstojeće digitalizacije. Pri tom će se, po rečima Ane Tomanove-Makanove, prednost davati medijski nerazvijenijim lokalnim samoupravama. Treći konkurs se odnosi na projekte za unapređenje profesionalnih standarda, za šta je opredeljeno dva miliona dinara, ali će se, kako je precizirala potpredsednica Vlade Vojvodine, za određene edukacije novinara moći aplicirati i pri drugom

konkursu. Pri tom su otvorene sve varijante, odnosno mogućnost da Pokrajina i organizuje neke seminare u saradnji s novinarskim udruženjima, opcija da se pomogne medijima koji budu želeli da prirede takav projekat, te i to da se pomogne individualnim novinarima kod troškova kotizacije za kvalitetne seminare u nekoj drugoj režiji.

Konkursi su raspisani na osnovu člana 62. stav 1. tačka 1. Zakona o utvrđivanju nadležnosti Autonomne Pokrajine Vojvodine. Podnete prijave razmatraće komisija koju će imenovati pokrajinski sekretar za informacije.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

6.1. U beogradskom hotelu Crystal, 26.03.2011. godine, održana je redovna godišnja sednica Skupštine Organizacije proizvođača fonograma Srbije (OFPS), na kojoj je pored predstavnika 41 izdavačke kuće prisustvovao i predstavnik Zavoda za intelektualnu svojinu. U saopštenju koje je OFPS tim povodom objavio, navodi se da je organizacija u 2010. godini ostvarila povećanje naplate za 35% u odnosu na prethodnu godinu. Po OFPS-u, povećanje naplate govori o povećanoj svesti o značaju plaćanja naknade za korišćenje muzike u komercijalne svrhe, za njen opstanak na ovim prostorima.

Podaci o povećanju naplate za 35% u odnosu na prethodnu godinu, dati su po finansijskim izveštajima za 2010. godinu. Teško je logično objasniti da, u situaciji u kojoj se tarifa, makar po Zakonu o autorskom i srodnim pravima, po pravilu određuje u procentualnom iznosu od prihoda koji korisnik ostvaruje obavljajući delatnost u okviru koje iskorišćava predmete zaštite, i u situaciji u kojoj tržište oglašavanja na kome mediji ostvaruju prihode stagnira ili opada, OFPS za čak 35% povećava naplatu. Ako se podsetimo da je sredinom prošle godine i Sokoj, organizacija muzičkih autora Srbije, objavila da je njihov fond za raspodelu autorima i nosiocima autorskog prava uvećan za 23%, onda postaje jasnija nespremnost kolektivnih organizacija da pregovaraju o novim tarifama sa emiterima. Njima je u interesu što duže održavanje na snazi postojećih tarifa, koje im omogućavaju visoki rast fondova za raspodelu nosiocima prava, potpuno nesrazmeran situaciji u kojoj se korisnici nalaze.

6.2. Nastavljena je agonija više desetina medija širom Srbije, protiv kojih se vode postupci za privredne presteupe po Zakonu o autorskom i srodnim pravima, za koje su propisane novčane kazne u rasponu od 100.000 do 3.000.000 dinara. Podsećamo, OFPS je inicirao više od stotinu postupaka protiv stanica širom Srbije i njihovih direktora, slanjem predstavki Republičkoj radiodifuznoj agenciji u kojima se prigovara na nedostavljanje spiskova emitovanih fonograma, odnosno njihovo nedostavljanje u formi na kojoj OFPS insistira. Republička radiodifuzna agencija oglasila se nenadležnom da po takvim predstavkama

postupa, te je iste prosledila javnim tužilaštvima. Javna tužilaštva po njima sada pokreću postupke za privredne presteupe, a u pojedinim slučajevima Privredni sudovi već su izrekli kazne.

Postupajući po prigovoru Asocijacije nezavisnih elektronskih medija, kojim je Zavodu za intelektualnu svojinu ukazano na neusaglašenost akata OFPS-a sa relevantnim odredbama Zakona o autorskom i srodnim pravima, kao i njihovu međusobnu kontradiktornost, Zavod je utvrdio nepravilnosti u radu OFPS-a, te naložio sprovođenje mera za njihovo otklanjanje. Obaveštenje o utvrđenim nepravilnostima, OFPS-u je upućeno 31.3.2011. godine. Zavod je utvrdio neusklađenost OFPS-ovog Pravilnika o prijavi emitovanih fonograma od strane emitera sa Tarifom naknada, kao i da način upisivanja podataka o emitovanim fonogramima, kako je utvrđen Pravilnikom o prijavi emitovanih fonograma od strane emitera, nije utvrđen na način propisan članom 187. Zakona o autorskom i srodnim pravima. Ovakav nalaz Zavoda za intelektualnu svojinu samo potvrđuje da su postupci protiv stanica, a u nekim slučajevima izrečene kazne, apsolutno bez pravnog osnova.

V PROCES DIGITALIZACIJE

Pomoćnica ministra za telekomunikacije Irini Reljin, najavila je u intervjuu objavljenom u dnevnom listu Danas, 24. marta, da sredinom ove godine počinje eksperimentalno emitovanje digitalnog TV programa, kako bi se obavila neophodna merenja i provere. Reljin tvrdi da će se u tu svrhu na pojedinim predajničkim mestima koristiti raspoloživi kanali sa ograničenom snagom predajnika, kao i privremena antenska rešenja, dok će trajna biti postavljena u međuvremenu. Govoreći o važnim koracima koji su već učinjeni kako bi se uspešno obavio prelazak sa analognog na digitalno emitovanje, Reljin pominje izdvajanje emisije tehnike iz Radio-televizije Srbije. Pomoćnica ministra u intevjuu govori i o evropskom projektu podrške digitalnom emitovanju. „Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo konkurisalo je za projekat finansiran iz predpristupnih fondova EU. Projekat je odobren, tako da je iz IPA fondova obezbeđeno ukupno 10,5 miliona evra bespovratnih sredstava za nabavku opreme za emisiju tehniku, kao i konsultantske usluge u okviru procesa digitalizacije. Oprema je već počela da stiže, dok je tim konsultanata iz BBC World Service Trusta, koji je pobedio na tenderu, već u Beogradu i uveliko radi“, navodi Irini Reljin.

Što se tiče pravnog okvira, Reljinova kaže da je u ovom procesu preostalo da se usvoje Strategija razvoja medija i Zakon o elektronskim medijima, koji su trenutno u fazi izrade. Prema njenim rečima, ove propise je neophodno doneti kako bi proces digitalizacije

zemaljske televizije mogao uspešno da se sprovede. „Neophodno je organizovati i promotivnu kampanju koja treba da obezbedi informisanost građana o tome šta moraju da urade kako bi i posle 4. aprila 2012. mogli nesmetano da prate TV program. Izrada plana, na osnovu koga će se praviti promotivna kampanja, u završnoj je fazi. Planirano je da promovisanje procesa digitalizacije počne šest meseci pre potpunog prestanka emitovanja analognog signala”, napominje Reljinova.

U ranijim izveštajima u više navrata smo ukazivali na meru u kojoj se kasni sa implementacijom aktivnosti predviđenih Akcionim planom uz strategiju digitalizacije, kao okolnost koja dovodi u pitanje sprovođenje uspešne tranzicije. U navedenom smislu je intervju Irini Reljin indikativan u smislu da bi se mogao tumačiti i na način da pokazuje da je ministarstvo prihvatilo okolnost da su pojedine aktivnosti predviđene Akcionim planom neizvodive i da probleme sa kojima se digitalna tranzicija suočava moramo rešavati na drugi način. Pominjanje usvajanja Strategije razvoja medija, uz usvajanje Zakona o elektronskim medijima, u kontekstu aktivnosti koje prethode digitalizaciji, moglo bi da ukazuje na pokušaj da se problemi rešavaju na drugi način. O čemu se zapravo radi? U Akcionom planu se Strategija razvoja medija uopšte ne pominje. Planom je, naime, bilo predviđeno da će se Pravilnikom o prelasku sa analognog na digitalno emitovanje radio i televizijskog programa i pristupu multipleksu u zemaljskoj digitalnoj radiodifuziji, definisati prava i obaveze komercijalnih emitera u procesu prelaska na digitalno emitovanje uz poštovanje prava koja imaju u skladu sa dozvolama koje važe duže od roka predviđenog za isključivanje analognog signala. Dalje, Akcioni plan uz Strategiju digitalizacije predviđa zamene važećih dozvola dozvolama za pristup multipleksu. Međutim, Pravilnik o prelasku sa analognog na digitalno emitovanje televizijskog programa i pristupu multipleksu u terestričkoj digitalnoj radiodifuziji, koji je objavljen u „Službenom glasniku RS“, broj 12/11 od 25. februara 2011. godine, nije sveobuhvatan dokument kakav je po Akcionom plan uz strategiju digitalizacije trebalo da bude. Ispostavilo se, naime da pitanje definisanja prava i obaveze komercijalnih emitera u procesu prelaska na digitalno emitovanje, nije nešto što se može rešavati običnim pravilnikom. Ministarstvo sad, kako iz intervjuja Irini Reljin proizilazi, očekuje da ovaj problem digitalne tranzicije reši Strategija razvoja medija. Nažalost, čini se da se još ne razmišlja o opciji koja bi, verovatno, bila i najlakša i najjednostavnija, o direktnim pregovorima sa imaozima dozvola, u kojima bi se postigao dogovor o pravima i obavezama.

VI PROCES PRIVATIZACIJE

Nikakvi pomoci na planu privatizacije medija nisu zapaženi u periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi. Mediji su međutim zabeležili polemiku između medijske grupacije VAC, Vlade

Vojvodine i rukovodstva „Dnevnik Holdinga“, a u vezi sa ranije najavljenim izlaskom medijske grupacije VAC sa srpskog medijskog tržišta i iz zajedničkog društva „Dnevnik Vojvodina pres“, u kome VAC drži 55% vlasništva, dok je ostatak u vlasništvu „Dnevnik Holdinga“, kompanije čiji je osnivač Izvršno veće Vojvodine. VAC je još septembra 2010. izrazio spremnost da svoj udeo od 55 odsto vlasništva, bez naknade prenese na zaposlene u „Dnevnik Vojvodina pres-u“. Međutim, krajem marta, VAC je saopštio da ponovo počinje pregovore sa drugim zainteresovanim za kupovinu njenog udela. „Ovim reagujemo na neodgovornu taktiku odugovlačenja kojom se već duže od četvrt godine blokira naša ponudu, odnosno poklon zaposlenima“, naveo je član uprave VAC-a i predstavnik te medijske grupacije za Srbiju, Peter Lange. Predsednik Izvršnog veća Vojvodine, Bojan Pajtić, izjavio je da je razočaran činjenicom da rukovodstvo „Dnevnik Holdinga“ „nije bilo svesno i nije prepoznalo koliko je ustupanje udela VAC-a radnicima 'Dnevnik Vojvodina presa' najbolje rešenje za budućnost.“ Pajtić je istakao da pokrajina neće obustaviti program finansijske podrške jer je list „Dnevnik“ od interesa za Vojvodinu i za građane Vojvodine. Na pitanje kako je moguće da rukovodstvo pokrajinskog preduzeća „Dnevnik Holding“ prelazi preko odluke Vlade Vojvodine koja je ranije dala zeleno svetlo da list većinski pređe u ruke zaposlenih, Pajtić je nagovestio preduzimanje mera. „Moram da kažem da je ovo prvi put da se dogodi ovakva situacija, da se rukovodstvo 'Dnevnik Holdinga' ogлуši ne samo o odluku pokrajinske vlade nego i republičke vlade. Mi ćemo znati šta da preduzmemo tim povodom“, kazao je Pajtić, ne precizirajući detalje. Poslovodstvo „Dnevnik Holdinga“, međutim, tvrdi da je stav Agencije za privatizaciju povodom ponude VAC-a dobilo tek 30.03.2011. godine u ranim jutarnjim satima, te da je sednica Upravnog odbora na kojoj će se zauzeti određeni stavovi zakazana za 4.4.2011. godine. Poslovodstvo „Dnevnik Holdinga“ tvrdi da se ne protivi nameravanom poklonu Medijske Grupacije VAC zaposlenima Dnevnik Vojvodina Pres, ali smatra da se od organa „Dnevnik Holdinga“ ne može tražiti da donese odluku o odustajanju od nespornih potraživanja prema 'Dnevnik Vojvodina presu' i VAC-u kao uslov za realizaciju „poklona“, jer će u tom slučaju poklonodavac biti Holding, a ne VAC.

Novosadski Dnevnik jedan je od medija u Srbiji u kojima je, i pored de fakto većinskog privatnog vlasništva, država zadržala značajan udeo. Ne ulazeći u konkretno pitanje da li je ponuda VAC-a samo elegantan način za izbegavanje plaćanja dugova koje VAC ima prema državi, odnosno državnom „Dnevnik Holdingu“ kao manjinskom suvlasniku u zajedničkom ulaganju, i ovaj primer svedoči o problemima koji uvek iznova eskaliraju u medijima sa makar i manjinskim državnim vlasničkim učešćem, te neophodnosti da se rešavanju pitanja državnog vlasništva u medijima jednom napokon pristupi na sistemski način.

VII ZAKLJUČAK

Već sama najava rekonstrukcije Vlade Republike Srbije, koja je na kraju i sprovedena 14. marta ove godine, zaustavila je bilo kakav rad na pitanjima od značaja za medijsku scenu u Srbiji, uključujući i rad na Medijskoj strategiji. Rekonstrukcija je, donekle neočekivano, dovela do spajanja dva ministarstva sa nadležnostima u ovom sektoru, ministarstva kulture i ministarstva za telekomunikacije i informatičko društvo. Za očekivati je da će na taj način, makar deo problema uzrokovanih često nekoordinisanim radom ta dva ministarstva, biti otklonjen. Sam novi ministar, Predrag Marković, vrlo brzo po imenovanju najavio je da će „novinarskim udruženjima i asocijacijama medija biti upućen poziv za razgovor o nastavku izrade Medijske strategije“, kao i da će biti imenovan državni sekretar koji će se u ministarstvu baviti medijima. Ovakve najave su svakako dobre. Kako problemi, nažalost, nisu uvek bili samo tehničke prirode, ostaje da se vidi da li će rekonstruisani kabinet premijera Mirka Cvetkovića, imati i političku volju da probleme na koje se godinama ukazuje iz medijskih i novinarskih udruženja, adekvatno reši. Ovo tim pre što je Srbija, po svemu sudeći, već ušla u izbornu godinu i što će se političke stranke u takvim uslovima teško odreći zadržanih mehanizama uticaja i pritisaka na medije. Loš indikator, ali i pokazatelj stepena međusobnog nepoverenja unutar vladajuće koalicije, sa kojim će medijska udruženja morati da se bore kako bi srpska medijska scena bila uspešno reformisana, jesu i kontroverzne izmene Zakona o Vladi, kojima se ograničava ne samo sloboda ministara da komuniciraju sa medijima, već i pravo javnosti na punu informisanost o radu najviših organa vlasti, uključujući tu i informacije o disonantnim tonovima unutar nje.